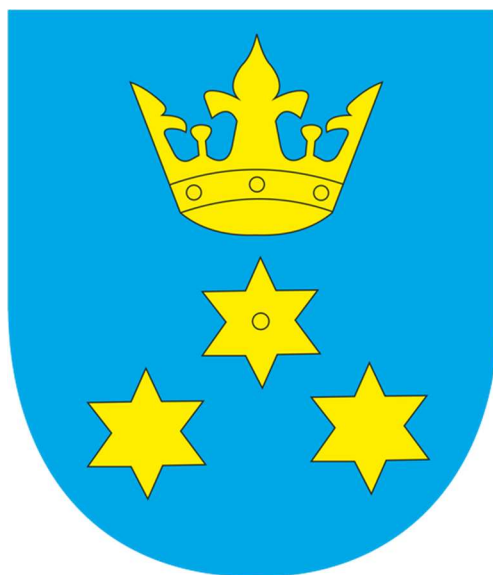

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ W GMINIE PAWŁOWICE
NA LATA 2026 – 2030**

Pawłowice, 2025

SPIS TREŚCI:

WPROWADZENIE.....	3
PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	4
CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY.....	5
DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE PAWŁOWICE.....	8
REALIZACJA ZADAŃ PODMIOTÓW ZAANGAŻOWANYCH W PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ.....	18
ADRESACI PROGRAMU.....	22
CELE I ZADANIA PROGRAMU.....	22
REALIZACJA PROGRAMU	27
ZAKŁADANE REZULTATY.....	27
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	27
MONITORING, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA	27

WPROWADZENIE

Nowelizacja ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej z dnia 29 lipca 2005 r., która nastąpiła w 2023 r., zmieniła dotychczasową terminologię stosowaną w zapisach ustawy - pojęcie „przemoc w rodzinie” zostało zastąpione określeniem „przemoc domowa”. Zjawisko przemocy domowej rozszerzono ponadto o przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc. Zmiany terminologii uwzględnione w nowelizacji ustawy służą nie tylko przeciwdziałaniu stygmatyzacji rodziny, ale też poszerzają grupy osób podlegających ochronie prawnej. Stąd też „ofiary przemocy w rodzinie” oraz „osoby dotknięte przemocą”, zostały określone w znowelizowanych przepisach jako „osoby doznające przemocy domowej”. Poszerzono również krąg osób, które obejmuje ustawa: są to osoby niespokrewnione, ale też wspólnie mieszkające lub członkowie rodziny, którzy ze sobą zamieszkują. Nowelizacja ustawy umożliwi objęcie stosowną ochroną prawną byłych małżonków, między którymi dochodzić może do przemocy oraz osób żyjących w związkach nieformalnych. Istotną zmianą jest również rozszerzenie definicji osoby doznającej przemocy m.in. o dzieci, które są świadkami przemocy domowej. Przez pojęcie „świadek przemocy domowej” rozumie się nie tylko osobę, która widziała akt przemocy, ale ma wiedzę na ten temat. Zrezygnowano również z określenia „sprawca przemocy” na rzecz „osoba stosująca przemoc”. Ponadto nowelizacja zmienia m.in. procedurę „Niebieskie Karty” i wprowadza programy korekcyjno-edukacyjne oraz psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową. Zadaniem własnym gminy wynikającym z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. jest opracowanie, przyjęcie i realizacja Gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w tym w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W opracowaniu przedmiotowego Programu uwzględniono zmiany ujęte w znowelizowanej ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz dokonano oceny i analizy aktualnego zjawiska, jak również podejmowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Pawłowice.

1. PODSTAWY PRAWNE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Podstawowym aktem prawnym regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Ustawa określa:

- 1) zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej,
- 2) zasady postępowania wobec osób doznających przemocy domowej,
- 3) zasady postępowania wobec osób stosujących przemoc domową.

Przepisy ustawy stosuje się także w przypadku zagrożenia przemocą domową oraz w przypadku podejrzenia przemocy domowej. Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pawłowice na lata 2026-2030 został opracowany zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy, z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy przepisów ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz niektórych innych ustaw, która obowiązuje zasadniczo od 22 czerwca 2023 r. W myśl art. 6 ust. 2 pkt 2-4, do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- 1) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową,
- 2) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 3) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W Programie uwzględniono także podstawowe akty prawne, które współtworzą charakterystyczny system przeciwdziałania przemocy domowej:

- 1) ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- 2) ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 3) ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 4) ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- 5) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- 6) ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- 7) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny,
- 8) ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- 9) ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczości na tle seksualnym,
- 10) uchwała nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030.
- 11) Wytyczne Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej dotyczące opracowania lokalnych programów przeciwdziałania przemocy domowej.

2. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

Zjawisko przemocy domowej należy analizować przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna to spojrzenie przez pryzmat osoby doznającej przemocy lub przez pryzmat osoby stosującej przemoc domową. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Natomiast perspektywa społeczna, to odbiór społeczny zjawiska przemocy domowej, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyka rodzin o różnym statusie społecznym, należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. W literaturze przedmiotu wyróżnia się kilka rodzajów przemocy:

1) Przemoc fizyczna – to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „ofierze” bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia. Przejawia się to poprzez szarpanie, kopanie, popychanie, obezwładnianie, duszenie, odpychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, bicie otwartą ręką, pięściami, różnymi przedmiotami, przypalanie papierosem, topienie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, pozostawienie w niebezpiecznym miejscu, nieudzielenie niezbędnej pomocy, itp.

2) Przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne. Przejawia się to poprzez wyśmiewanie opinii, poglądów, przekonań i religii, pochodzenia, narzucanie swojego zdania, poglądów, stałe ocenianie, krytykę, wmawianie choroby psychicznej, izolowanie, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, wymuszanie posłuszeństwa i podporządkowania, ograniczanie snu, pożywienia i schronienia, wyzywanie, używanie wulgarnych epitetów, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb, szantażowanie, itp.

3) Przemoc seksualna – to zmuszanie osoby do aktywności seksualnej wbrew jej woli, a także kontynuowaniu aktywności seksualnej, gdy ta osoba nie jest w pełni świadoma, bez pytania jej o zgodę lub gdy na skutek zaistniałych warunków obawia się odmówić. Takie zachowanie przejawia się poprzez gwałt, wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych pieszczot i praktyk seksualnych, zmuszanie do seksu z osobami trzecimi, sadyzm w pożyciu, wyśmiewanie wyglądu ciała i krytykę zachowań seksualnych, itp.

4) Przemoc ekonomiczna – to celowe niszczenie czyjejś własności, pozbawianie środków lub stwarzanie warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Przejawia się poprzez: okradanie, zabieranie pieniędzy, niełożenie na utrzymanie, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny, szantażowanie, zaciąganie długów i kredytów bez zgody współmałżonka, zmuszanie do pożyczek, uniemożliwianie korzystania z pomieszczeń niezbędnych do zaspokajania potrzeb (kuchnia, łazienka) itp.

5) Zaniedbanie – to ciągłe niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci, a polega ona na: braku zapewnienia dziecku odpowiedniego pożywienia, ubrań, opieki medycznej, uniemożliwianie dostępu do miejsc zaspokojenia podstawowych potrzeb egzystencjalnych mieszkania: kuchni, łazienki, łóżka.

6) Cyberprzemoc - to przemoc z użyciem urządzeń elektronicznych, najczęściej telefonu bądź komputera. Przejawia się poprzez: agresję słowną, np. wyzywanie na czatach internetowych, umieszczanie komentarzy na forum internetowym w celu ośmieszenia, sprawienia przykrości lub wystraszenia innej osoby, upublicznianie upokarzających, przerobionych zdjęć i filmów, zamieszczanie przykrych komentarzy na profilach innych osób w portalach społecznościowych, włamanie na konto i podszywanie się pod kogoś w celu zamieszczania w jego imieniu obraźliwych postów i zdjęć na profilach innych użytkowników, szantażowanie, ujawnianie sekretów, wykluczanie z grona "znajomych" w Internecie, celowe ignorowanie czyjejś działalności w sieci.

Przemoc domowa zazwyczaj ma charakter długotrwały i cykliczny. Można wyszczególnić powtarzające się fazy, które razem tworzą pewnego rodzaju cykle przemocy. Znajomość faz pozwala lepiej zrozumieć charakter i specyfikę problemu.

Możemy wyróżnić trzy fazy powtarzającego się cyklu. Są to:

1) Faza narastania napięcia – jest to pierwsza faza, w której dochodzi do stopniowego wzrostu napięcia, w której osoba stosująca przemoc jest stale napięta i poirytowana, zaś osoba doznająca przemocy obarcza siebie winą i stara się za wszelką cenę uniknąć kolejnej awantury,

2) Faza ostrej przemocy – jest to druga faza, w której napięcie prowadzi do wybuchu gniewu i rozładowania agresji. Partner staje się gwałtowny, wpada w szał, jakiś drobiazg wywołuje awanturę. Osoba doświadczająca przemocy może doznać obrażeń zagrażających jej zdrowiu i życiu. Najczęściej to w tej fazie, osoby doznające przemocy wzywają policję, szukają pomocy,

3) Faza miodowego miesiąca – jest to trzecia faza, w której osoba stosująca przemoc wyraża skruchę, składa obietnice, obiecuje poprawę. „Sprawca” jest czuły, troskliwy, zapewnia o swojej miłości. Przeprasynom często towarzyszą łzy i prezenty. W tej sytuacji osoba doznająca przemocy często czuje się odpowiedzialna za to, co się stało i postanawia dać sprawcy „drugą szansę”. Faza miodowego miesiąca zatrzymuje ofiarę w sytuacji przemocy, bo łatwo pod jej wpływem zapomnieć o koszmarze pozostałych dwóch faz. Niestety faza miodowego miesiąca nie trwa długo. Po jakimś czasie napięcie znowu narasta i cały cykl przemocy się powtarza. Z biegiem czasu przemoc staje się coraz gwałtowniejsza, dotkliwsza.

Cykliczność przemocy sprawia, że osobom doświadczającym przemocy trudno jest podjąć działania mające na celu zatrzymanie przemocy. Przemoc fizyczna, seksualna, psychiczna i ekonomiczna popełniona na szkodę osób najbliższych jest przestępstwem. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku w zależności od sprawcy, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Jeśli sprawca działa ze szczególnym okrucieństwem lub jeżeli osoba pokrzywdzona targnie się na własne życie, sprawca podlega karze odpowiednio od 2 do 15 lat. Skutki przemocy domowej to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka.

Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- 1) objawy fizyczne (m.in. urazy, obrzęki, otarcia, rany, złamania, stłuczenia, zadrapania, oparzenia, siniaki, choroby w wyniku powikłań i stresu),
- 2) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, próby samobójcze, samobójstwa, zmienność nastrojów, niska samoocena i poczucie własnej wartości, zespół stresu pourazowego, napady paniki, zaburzenia snu, zaburzenia psychosomatyczne),
- 3) objawy społeczne (m.in. wycofanie społeczne, nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyczerpana bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- 4) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiczne).

3. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY DOMOWEJ W GMINIE PAWŁOWICE

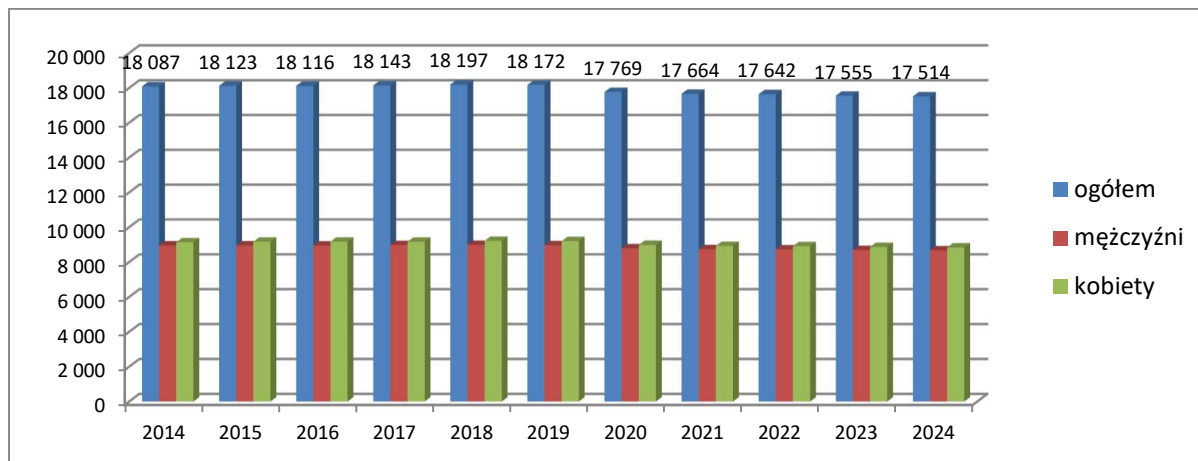
Gmina Pawłowice to gmina wiejska, zlokalizowana w południowej części województwa śląskiego, w powiecie pszczyńskim. Jest najbardziej na zachód wysuniętą gminą powiatu pszczyńskiego. Jej powierzchnia wynosi 75,67 km (ok. 16% obszaru całego powiatu pszczyńskiego). Gmina sąsiaduje z 6 gminami: m. Jastrzębie-Zdrój – od zachodu, m. Żory – od północy, Suszec – od północno-wschodu, Pszczyna – od wschodu, Strumień – od południowo-wschodu, Zebrzydowice – od południowo-zachodu. Gmina podzielona została na jednostki pomocnicze w postaci ośmiu sołectw: Golasowice, Jarząbkowice, Krzyżowice, Pawłowice, Osiedle Pawłowice, Pielgrzymowice, Pniówek, Warszowice.

W latach 2014–2024 liczba mieszkańców Gminy Pawłowice pozostawała na stabilnym poziomie, co świadczy o dość zrównoważonym rozwoju demograficznym gminy. Mimo że od 2020 roku obserwuje się delikatny spadek liczby ludności, nie jest on gwałtowny ani dramatyczny. To raczej stopniowe, łagodne zmniejszanie się populacji, typowe dla wielu gmin w Polsce, gdzie równocześnie maleją wskaźniki urodzeń, a część młodych osób wybiera migrację do większych miast lub za granicę.

W strukturze płci zauważalna jest niewielką i stałą przewagą kobiet nad mężczyznami, która utrzymuje się przez cały analizowany okres. Różnica ta nie jest duża, ale konsekwentna, co odzwierciedla ogólnokrajowy trend, w którym kobiety stanowią nieco większą część populacji. Zarówno liczba kobiet, jak i mężczyzn jest stabilna – brak gwałtownych wzrostów lub spadków sugeruje, że gmina nie doświadcza znaczących fal migracyjnych ani demograficznych wstrząsów.

Można zauważyć, że lata 2017–2019 były okresem największej liczby ludności, natomiast niewielkie zmniejszenie populacji po 2020 roku jest skutkiem naturalnego starzenia się społeczeństwa, zmniejszonej liczby urodzeń – zjawisk obecnych w skali całego kraju. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres

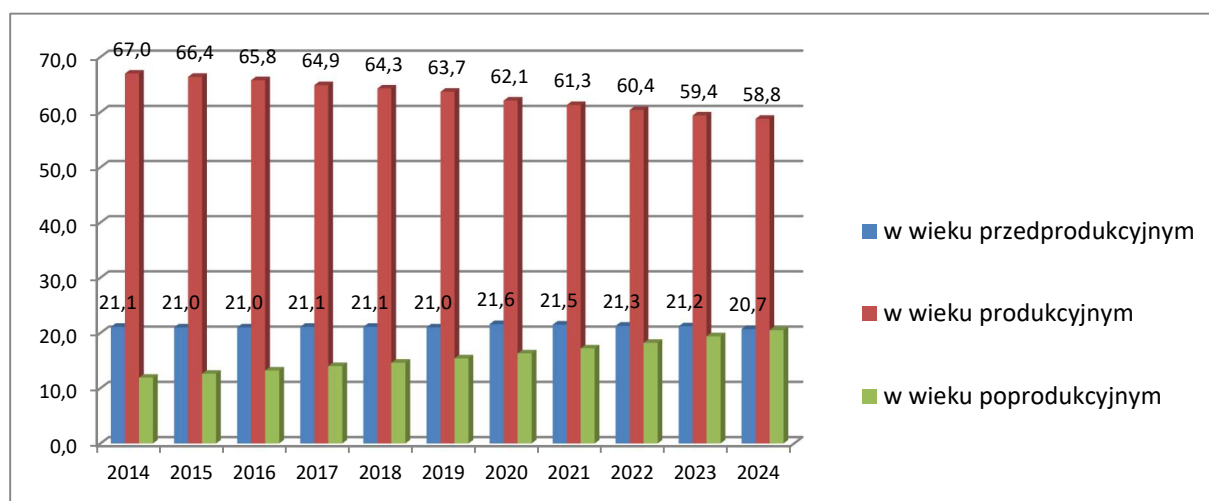
Wykres 1. Liczba ludności Gminy Pawłowice w latach 2014-2024

źródło: Główny Urząd Statystyczny

W ciągu dziesięciu lat od 2014 do 2024 roku struktura wieku mieszkańców Gminy Pawłowice zmieniała się stopniowo. Najważniejszym zjawiskiem, które rysuje się w tym okresie, jest starzenie się społeczeństwa – proces, który nie pojawił się nagle, lecz rozwijał się z roku na rok, spokojnie, lecz konsekwentnie. Jeszcze w 2014 roku największą część mieszkańców stanowiły osoby w wieku produkcyjnym – blisko dwie trzecie całej populacji. Była to grupa dominująca, silna liczebnie, zapewniająca równowagę demograficzną, siłę roboczą i stabilizację ekonomiczną gminy. Jednak z każdym kolejnym rokiem udział tej grupy nieco się zmniejsza. Początkowo były to niewielkie, niemal niezauważalne spadki, z czasem jednak te subtelne zmiany zaczęły się kumulować. W 2024 roku grupa produkcyjna liczy już poniżej 60% mieszkańców. Coraz mniej jest osób w wieku aktywności zawodowej, a coraz więcej tych, którzy swoją aktywność zawodową mają już za sobą. Na tym tle bardzo stabilnie prezentuje się liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, czyli dzieci i młodzieży. Przez prawie cały analizowany okres ich udział oscyluje wokół 21%, praktycznie nie zmieniając się mimo zachodzących przemian. Świadczy to o pewnej stabilności rodzin w gminie oraz tym, że nie obserwuje się wyraźnego przyrostu młodszych roczników. To oznacza, że sama liczba dzieci nie jest w stanie zrównoważyć malejącej liczby osób w wieku produkcyjnym i rosnącej grupy seniorów. Najbardziej zauważalną zmianą ostatniej dekady jest znaczący wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W 2014 roku seniorzy stanowili wyraźnie najmniejszą grupę- około 12% ludności. To efekt procesu starzenia społeczeństwa, który dotyczy całej Polski, ale w mniejszych gminach bywa odczuwalny szczególnie silnie. W 2024 roku seniorzy stanowią już blisko jedną piątą mieszkańców, ich udział jest dziś niemal równy liczbie dzieci i młodzieży. To ogromna zmiana: populacja, która kiedyś była najmniejsza, staje się coraz bardziej widoczna i kształtuje potrzeby całej gminy – od opieki zdrowotnej, po infrastrukturę, transport czy działania społeczne. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2. Ludność Gminy Pawłowice wg demograficznych grup wieku w latach 2014-2024

źródło: Główny Urząd Statystyczny

Pomoc społeczna stanowi element polityki społecznej państwa, którego celem jest wspieranie osób i rodzin w przewyżczeniu trudnych sytuacji życiowych, z którymi nie są w stanie poradzić sobie samodzielnie – mimo posiadanych zasobów, możliwości czy uprawnień. Jej zadaniem jest nie tylko doraźna pomoc, ale również wspieranie działań zmierzających do zaspokojenia podstawowych potrzeb oraz zapewnienie godnych warunków życia. System pomocy społecznej ma również charakter prewencyjny – umożliwia zapobieganie trudnym sytuacjom poprzez działania na rzecz usamodzielnienia osób potrzebujących oraz ich integracji ze społeczeństwem. Wsparcie udzielane jest w różnych formach: finansowej, rzeczowej oraz usługowej. Pomoc ta kierowana jest szczególnie do osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej o niskich dochodach lub całkowicie ich pozbawionych. Poniżej przedstawiono dane dotyczące liczby rodzin objętych pomocą społeczną w Gminie Pawłowice w latach 2019–2024, z uwzględnieniem przyczyn korzystania ze wsparcia.

Tabela nr 1: Powody objęcia rodzin pomocą społeczną w Gminie Pawłowice w latach 2019- 2024

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
	2019 ROK		2020 ROK		2021 ROK		2022 ROK		2023 ROK		2024 ROK	
ubóstwo	62	128	46	79	42	70	49	75	60	111	56	94
sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3	1	3
bezdomność	13	13	9	9	16	16	13	13	17	18	15	15
potrzeba ochrony macierzyństwa	11	55	6	31	5	24	5	27	12	66	14	70
w tym:	7	43	4	25	2	15	2	16	5	33	6	39
- wielodzietność												
bezrobocie	38	90	24	45	25	36	20	33	31	70	31	72
niepełnosprawność	39	59	31	41	24	34	14	32	34	69	41	68
długotrwała i ciężka choroba	52	67	40	54	36	49	43	57	70	141	74	127
bezzadność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	12	46	5	23	3	10	4	8	11	36	11	35
w tym:												
- rodziny niepełne	5	15	2	7	2	6	2	5	7	20	6	19
rodziny wielodzietne	4	24	3	15	0	0	0	0	3	17	2	13
przemoc domowa	0	0	0	3	0	0	1	1	0	0	1	5

alkoholizm	12	13	6	7	7	8	8	8	11	13	14	16
narkomania	2	2	1	1	1	1	4	4	3	3	6	7
trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2	4	8	2	2	0	0	3	3	4	5
zdarzenie losowe	1	1	0	0	2	2	1	5	1	2	3	9

źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pawłowicach

Analizując przyczyny trudnej sytuacji rodzin w Gminie Pawłowice na przestrzeni lat 2019-2024 można stwierdzić, że zmieniły się powody, dla których rodziny korzystają ze wsparcia OPS. Dla przykładu w 2024 roku najczęstszym powodem udzielania pomocy społecznej była długotrwała lub ciężka choroba, zaś w 2019 roku głównym powodem korzystania ze wsparcia OPS było ubóstwo. Dostrzega się utrzymywanie na stałym poziomie liczby rodzin korzystających ze wsparcia ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. W latach 2019-2024 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej rośnie. Natomiast osoby korzystające z pomocy ośrodka z powodu przemocy domowej w badanym okresie są sytuacją występującą sporadycznie, przynajmniej w świetle oficjalnych zgłoszeń. Lata, w których nie odnotowano żadnych przypadków, sugerują względnie spokojną sytuację, jednak brak zgłoszeń nie musi oznaczać całkowitego braku przemocy, może być efektem obawy ofiar przed zgłoszeniem incydentu. Zdarzają się jednak pojedyncze lata, w których liczba przypadków wyraźnie wzrasta, co wskazuje na jednorazowe poważniejsze incydenty, wzrost świadomości i zgłaszalności wśród mieszkańców.

ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">• Niska liczba zgłaszanych przypadków przemocy domowej• Wzrost świadomości społecznej• Dobre relacje społeczności lokalnej i silne więzi sąsiedzkie• Funkcjonowanie instytucji gotowych do współpracy• Możliwość szybkiego przepływu informacji• Doświadczenie w realizacji innych programów społecznych• Specjalistyczna kadra Ośrodka Pomocy Społecznej w Pawłowicach• Funkcjonowanie w gminie grup wsparcia i instytucji działających na rzecz osób dotkniętych przemocą• Współpraca podmiotów zajmujących się problematyką społeczną, stosowanie dobrych praktyk, wymiana doświadczeń• Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego „Różowe Okulary”• Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego dotycząca problemu przemocy w rodzinie• Dobrze rozwinięte placówki oświatowe• Większe uprawnienia funkcjonariuszy Policji (stosowanie nakazu opuszczenia lokalu, zakazu zbliżania się)• Punkt Konsultacyjny przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów	<ul style="list-style-type: none">• Niska liczba zgłoszeń może oznaczać „ciemną liczbę” przypadków• Ograniczone zasoby kadrowe• Ograniczony dostęp do specjalistycznych usług• Niska świadomość społeczna dotycząca form przemocy• Stereotypy kulturowe w mniejszych społecznościach• Starzenie się społeczeństwa• Pogłębiający się kryzys rodziny, narastający problem braku opieki nad osobami starszymi ze strony rodziny• Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej• Poczucie bezkarności u osób stosujących przemoc• Brak chęci do podejmowania leczenia przez uzależnionych oraz współpracy w tym zakresie przez współuzależnionych• Brak placówek prowadzących terapię dla osób uzależnionych od alkoholu na terenie gminy• Utrudniony dojazd do placówek leczenia uzależnienia w gminach ościennych• Niechęć do podejmowania terapii uzależnień przez osoby uzależnione• Opór osób stosujących przemoc przed uczestnictwem w programach korekcyjno – edukacyjnym• Negatywne nastawienie do podejmowanych przez instytucje działań w ramach procedury NK• Opór przed zmianą

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Możliwość pozyskania środków zewnętrznych • Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej • Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi komunikacji • Szkolenia dla pracowników i służb • Włączenie lokalnych liderów i organizacji • Dostępność dodatkowych środków, w tym współfinansowanych z EFS skierowanych do osób doświadczających przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • Ukrywanie przemocy ze strachu lub wstydu • Zwiększający się poziom stresu społecznego • Bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów • Brak akceptacji dla interwencji z zewnątrz • Stygmatyzacja ofiar • Zanikanie modelu rodzin wielopokoleniowych • Łatwy dostęp do napojów alkoholowych • Zniechęcanie osób doznających przemocy do dokonywania zgłoszeń o znęcaniu, lekceważące traktowanie

Analiza SWOT pokazuje, że Gmina Pawłowice dysponuje dobrymi podstawami do skutecznego przeciwdziałania przemocy domowej- silnymi instytucjami lokalnymi, niewielką skalą zjawiska i możliwościami tworzenia zintegrowanego systemu wsparcia. Jednocześnie największym wyzwaniem pozostaje ukryty charakter przemocy, niska zgłaszalność i ograniczona dostępność specjalistycznej pomocy. Odpowiednio zaplanowany program może jednak przekształcić te słabości w szanse, szczególnie poprzez edukację, kampanie społeczne i rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej.

Analiza danych z lat 2019–2024 dotyczących liczby wszczętych Procedur Niebieskich Kart pozwala zauważyć wyraźne zmiany w aktywności instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy, a także wskazać czynniki wpływające na dynamikę zgłoszeń. Dane obejmują pięć podmiotów: Ośrodek Pomocy Społecznej, Policję, oświatę, ochronę zdrowia oraz Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W analizowanym okresie w 2019 roku liczba wszczętych Niebieskich Kart osiągnęła najwyższy poziom- 30 przypadków. Kolejne lata przynoszą jednak wyraźny spadek, osiągając minimum w 2021 roku, kiedy odnotowano 16 wszczętych procedur. Oznacza to niemal połowę zgłoszeń mniej niż dwa lata wcześniej. Jest to charakterystyczny trend obserwowany w wielu gminach i instytucjach, a jego główną przyczyną jest specyfika okresu pandemii COVID-19, która w znaczącym stopniu ograniczyła pracę instytucji i utrudniła zgłaszanie przypadków przemocy. Po 2021 roku

następuje stopniowy powrót do wcześniejszego poziomu aktywności- w 2022 roku odnotowuje się lekki wzrost do 17 przypadków, w 2023 liczba ta rośnie do 21, a w 2024 osiąga już 30. Chociaż wartość ta jest jedną z najwyższych w analizowanym przedziale, nadal nieznacznie ustępuje sytuacji sprzed pandemii. Można jednak jasno stwierdzić, że system przeciwdziałania przemocy wraca do pełnej sprawności, a instytucje odzyskują możliwości działania, kontaktu z mieszkańcami i reagowania na sygnały przemocy. Największą aktywność w analizowanym okresie wykazuje Ośrodek Pomocy Społecznej, który każdego roku wszczyna najwięcej Niebieskich Kart. Liczba NK pochodzących z OPS waha się od 9 do 15 rocznie. Najniższy wynik- 9 NK przypada na rok 2021, czyli najtrudniejszy okres pandemii. Z kolei najwyższe wartości odnotowano w latach 2019 oraz 2024. Świadczy to o stałej, kluczowej roli OPS w identyfikowaniu i przeciwdziałaniu przemocy domowej. Pracownicy socjalni, mając bezpośredni kontakt z rodzinami, często jako pierwsi zauważają symptomy przemocy, a ich aktywność odzwierciedla zarówno intensywność pracy w terenie, jak i skuteczność systemu interwencji społecznej. Drugim podmiotem o największej liczbie zgłoszeń jest Policja. W jej przypadku liczba wszczętych kart również wykazuje zmienność w czasie, jednak w przeciwieństwie do OPS spadek aktywności jest bardziej zauważalny w latach 2021–2022, kiedy policja wszczyna po 6 Niebieskich Kart rocznie. Wynika to z faktu, że część interwencji w czasie pandemii mogła nie prowadzić do formalnego wszczęcia procedury z uwagi na utrudniony kontakt, ograniczenia i większą liczbę zdarzeń ocenianych jako niekwalifikujące się do procedury NK. Od 2023 roku aktywność Policji ponownie wzrasta, osiągając 9 NK, a w 2024 roku 10 NK. Oba te podmioty (OPS i Policja) odpowiadają za zdecydowaną większość zgłoszeń w całym okresie, w niektórych latach nawet za ponad 90% wszystkich wszczętych Niebieskich Kart. Potwierdza to kluczową rolę pracy socjalnej i interwencji policyjnych w systemie przeciwdziałania przemocy. Znacznie niższą aktywnością charakteryzują się instytucje takie jak oświata, ochrona zdrowia oraz Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W przypadku oświaty (czyli szkół, przedszkoli), liczba zgłoszeń zwykle wynosi 1 NK rocznie. Wyjątek stanowi rok 2020, w którym oświata nie wszczęła żadnej procedury, co może być bezpośrednio związane z nauką zdalną i brakiem kontaktu pedagogów z uczniami. Z kolei w roku 2024 odnotowano 3 zgłoszenia, co jest najwyższym wynikiem w analizowanym okresie. Może to świadczyć o poprawie czujności środowiska szkolnego lub zwiększeniu liczby ujawnianych przypadków. Ochrona zdrowia charakteryzuje się jeszcze mniejszą aktywnością – jedynie w 2019 i 2024 roku odnotowano odpowiednio 2 i 1 wszczętą NK, natomiast w latach 2020–2023 nie było żadnego zgłoszenia. Wynika to z dużego obciążenia pracą personelu medycznego, a także ze specyfiki systemu ochrony zdrowia, który skupia się przede wszystkim na interwencjach medycznych, a nie społecznych.

GKRPA (Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych) w analizowanym okresie wszczęła w 2019 roku (2 przypadki NK). Wynika to z faktu, że osoby z problemem alkoholowym częściej trafiają do innych instytucji, które przejmują rolę inicjatora procedury NK. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Liczba Niebieskich Kart wszczętych przez uprawnione podmioty w latach 2019-2024

Rok	OPS	Policja	Oświata	Ochrona Zdrowia	GKRPA	RAZEM
2019	15	10	1	2	2	30
2020	13	13	0	0	0	26
2021	9	6	1	0	0	16
2022	10	6	1	0	0	17
2023	11	9	1	0	0	21
2024	16	10	3	1	0	30

źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Pawłowicach

Analiza działalności Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) oraz grup diagnostyczno-pomocowych w latach 2022-2024 pozwala na ocenę zmian w funkcjonowaniu systemu wsparcia osób i rodzin dotkniętych problemami społecznymi, w tym przemocą domową. Przeanalizowano liczbę posiedzeń zespołu, utworzonych grup, ich posiedzeń oraz skalę pomocy kierowanej do rodzin i osób indywidualnych, uwzględniając podział na kobiety, mężczyzn oraz dzieci. W latach 2022–2024 obserwujemy wyraźne zmiany i wzrosty w zakresie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych, które wskazują na rosnące potrzeby w obszarze wsparcia społecznego i interwencji specjalistycznych. W analizowanym okresie w 2022 roku powołano 4 grupy, rok później ich liczba wzrosła do poziomu 11 grup, natomiast największy skok nastąpił w 2024 roku, kiedy to liczba powołanych grup diagnostyczno- pomocowych wzrosła do poziomu 45 grup. Taki dynamiczny wzrost wskazuje na rozbudowę struktur pomocowych oraz na zwiększone możliwości diagnozy i wsparcia osób oraz rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej. Rozwój tych grup odpowiada na rosnące potrzeby społeczne oraz świadczy o większym zaangażowaniu instytucji w aktywne przeciwdziałanie problemom. Znacznemu zwiększeniu uległa również liczba posiedzeń tych grup. W 2022 roku odbyło się 67 posiedzeń, w 2023 liczba ta wzrosła do 95, a w 2024 roku aż do 205 spotkań. Wzrost ten jest proporcjonalny do liczby powołanych grup, co oznacza, że grupy nie tylko powstają w większej liczbie, ale też funkcjonują bardziej intensywnie, bowiem znowelizowana ustawa wprowadziła 9- cio miesięczny obowiązek działań monitorujących po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty” przez członków grupy diagnostyczno – pomocowej. Taka sytuacja świadczy o aktywności zespołów w pracy diagnostyczno-pomocowej i wskazuje na lepszą organizację oraz skuteczniejszą realizację zadań

w terenie. Liczba rodzin, które otrzymały wsparcie od grup diagnostyczno-pomocowych, również wykazuje tendencję wzrostową. W 2022 roku pomoc objęła 17 rodzin, w 2023- 30 rodzin, a w 2024 już 45 rodzin. Ten wzrost jest szczególnie ważny, ponieważ bezpośrednio odzwierciedla rosnącą efektywność docierania do rodzin potrzebujących wsparcia. Wzrost liczby objętych pomocą rodzin świadczy o tym, że rozwinięte struktury pomocowe skuteczniej identyfikują i reagują na problemy społeczne wśród rodzin, co może przyczyniać się do poprawy ich sytuacji życiowej. Podobnie jak w przypadku rodzin, liczba osób objętych pomocą ogółem była na podobnym poziomie w 2022 i 2023 roku (odpowiednio 62 i 61 osób), natomiast w 2024 roku nastąpił gwałtowny wzrost do 120 osób. Tak znaczny wzrost w ciągu jednego roku świadczy o znaczącym rozwoju działalności pomocowej oraz o zwiększeniu skali działań. To pokazuje, że zarówno większa liczba grup, jak i intensywność ich pracy przyczyniły się do rozszerzenia zasięgu pomocy. Analizując dane dotyczące struktury demograficznej osób korzystających z pomocy, można zauważyć, że zdecydowaną większość osób objętych pomocą stanowiły kobiety (53 w 2022 roku, 19 w 2023 roku i 43 w 2024 roku). W przeciwieństwie do kobiet, liczba mężczyzn korzystających z pomocy rosła systematycznie z zaledwie 3 osób w 2022 roku do 20 w 2023 i 32 w 2024 roku. Najbardziej dynamiczny wzrost odnotowano w przypadku dzieci – z 6 dzieci w 2022 roku do 22 w 2023, a następnie do 45 w 2024 roku. To bardzo istotny sygnał, pokazujący, że działania pomocowe coraz skuteczniej docierają do najmłodszych członków rodzin, co jest szczególnie ważne z punktu widzenia profilaktyki i ochrony dzieci przed negatywnymi skutkami trudnych sytuacji rodzinnych.

W latach 2022–2024 działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych wykazała wyraźną tendencję wzrostową we wszystkich badanych obszarach. Szczególnie widoczny jest szybki rozwój liczby powołanych grup diagnostyczno-pomocowych oraz ich aktywności wyrażonej liczbą posiedzeń. Wzrosła także liczba rodzin i osób indywidualnych, które otrzymały wsparcie. Zmiany w strukturze demograficznej osób objętych pomocą wskazują na coraz szersze i bardziej zróżnicowane podejście do udzielanej pomocy, obejmujące kobiety, mężczyzn oraz dzieci w rosnącym zakresie. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 3. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2022-2024

Wyszczególnienie	2022	2023	2024
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	6
Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych	4	11	45
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych	67	95	205
Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno- pomocowych	17	29	45
Liczba osób objętych pomocą ogółem	62	61	120

- w tym kobiety	53	19	43
- w tym mężczyźni	3	20	32
- w tym dzieci	6	22	45

źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Pawłowicach

W latach 2022–2024 liczba osób doznających przemocy domowej wzrosła z 26 do 68, czyli ponad 2,5-krotnie. Największy wzrost odnotowano wśród nieletnich (z 7 do 29) oraz kobiet (z 16 do 35). Dane te sugerują zwiększoną liczbę ujawnianych przypadków, ale także możliwą eskalację zjawiska przemocy w rodzinach z dziećmi. Liczba osób stosujących przemoc wzrosła z 17 (2022) do 45 (2024). Szczególnie widoczny jest wzrost liczby kobiet stosujących przemoc z 1 w 2022 r. do 10 w roku 2024. Nadal jednak dominują sprawcy płci męskiej, stanowiąc w 2024 roku aż 35 przypadków. Wzrost liczby sprawców wynika z większej liczby interwencji i skuteczniejszego działania służb, większej gotowości rodzin i świadków do zgłaszania przemocy, narastających problemów społecznych (stres, kryzysy ekonomiczne, problemy wychowawcze). Liczba osób stosujących przemoc pod wpływem alkoholu jest stabilna: 9 (2022), 9 (2023), 10 (2024). Alkohol pozostaje jednym z dominujących czynników ryzyka, a mężczyźni wciąż są większością sprawców w tej kategorii. Stałość tego wskaźnika sugeruje, że wzrost ogólnej przemocy nie wynika z alkoholu, lecz z innych czynników społecznych lub rodzinnych. Równoległe z rosnącą liczbą incydentów przemocowych widoczny jest także dynamiczny wzrost liczby tworzonych grup diagnostyczno- pomocowych, posiedzeń, osób objętych wsparciem. Oznacza to, że system reagowania i wsparcia staje się coraz intensywniejszy i coraz bardziej skuteczny w ujawnianiu przemocy.

W analizowanym okresie zarówno liczba osób pokrzywdzonych, jak i liczba sprawców wzrasta z roku na rok. W 2024 roku prawie co druga nowa osoba pokrzywdzona to dziecko lub nastolatek. Sugeruje to bardziej złożony charakter przemocy rodzinnej, często związany z konfliktami partnerskimi i trudnymi relacjami. Alkohol nie jest głównym powodem wzrostu przypadków przemocy, a raczej czynniki społeczne i rodzinne. System wsparcia działa coraz aktywniej, co potwierdzają rosnące liczby prac grup diagnostyczno- pomocowych. Oznacza to, że mieszkańcy mają coraz większą świadomość możliwości uzyskania wsparcia. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w latach 2022-2024

	2022	2023	2024
Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową	rok	rok	rok
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	26	47	68
Kobiety	16	23	35
Mężczyźni	3	2	4
Nieletni	7	22	29
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	17	21	45
Kobiety	1	2	10
Mężczyźni	16	19	35
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	9	9	10
Kobiety	1	2	2
Mężczyźni	8	7	8

źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Pawłowicach

4. REALIZACJA ZADAŃ PODMIOTÓW ZAANGAŻOWANYCH W PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY DOMOWEJ

W latach 2023–2025 podejmowano działania mające na celu przeciwdziałanie przemocy domowej. Działania te obejmowały rozpowszechnianie ulotek, plakatów i informacji, a także monitorowanie rodzin przez pracowników socjalnych i dzielnicowych oraz regularne wsparcie asystentów rodziny. Rodziny uzyskały również wsparcie psychologiczne w ramach pomocy specjalistycznej w Ośrodku Pomocy Społecznej. Inicjatywy te są nadal kontynuowane intensyfikując monitoring i doradztwo rodzinom, co pozwala na jeszcze częstsze kontakty pracowników z osobami zagrożonymi przemocą. W 2023 roku rozpoczęto zakładanie grup diagnostyczno-pomocowych, które służyły lepszemu rozpoznaniu sytuacji rodzin oraz wsparciu ich członków. Dodatkowo rodzinom zagrożonym przemocą zapewniano wsparcie psychologiczne, pomoc asystenta rodziny oraz regularne kontakty, a także zachęcano do uczestnictwa w terapii. Pracownicy współpracowali też z sądami, kuratorami i prokuraturą dostarczając informacji o sytuacji rodzin i małoletnich, co miało na celu skuteczniejsze ich zabezpieczenie. Prowadzono diagnozy problemów w rodzinach, podejmowano interwencje w zależności od sytuacji oraz rozpowszechniano informacje o instytucjach i możliwościach pomocy. Tworzono również dokumentację dotyczącą sytuacji rodzin oraz informowano sądy o występujących problemach, by umożliwić odpowiednią reakcję. Działania te wspierano dokumentacją oraz informowaniem rodzin o dostępnych formach wsparcia i miejscach, gdzie mogą uzyskać pomoc. Dzięki

tym działaniom starano się zapewnić systematyczne wsparcie i budować sieć pomocy dostępnej na różnych poziomach. W latach 2023–2025 prowadzono intensywne działania mające na celu rozpowszechnianie informacji o możliwościach uzyskania pomocy w środowisku lokalnym. Stworzono powszechny spis numerów alarmowych, aby osoby potrzebujące wiedziały, gdzie natychmiast zgłosić się po pomoc. Oferowano również wsparcie asystenta rodziny oraz informowano o możliwości skorzystania z pomocy psychologa, aby pomóc osobom w trudnej sytuacji. Sprawców przemocy kierowano do programu korekcyjno- edukacyjnego, który miał na celu zmianę ich zachowań, oraz do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA), gdy przemoc była związana z nadużywaniem alkoholu. Włączono monitoring sytuacji rodzinnej, realizowany przez pracowników socjalnych i dzielnicowych. Dodatkowo mobilizowano osoby stosujące przemoc do zaprzestania spożywania alkoholu, co miało wpływać na ich postawy w rodzinie. Osoby, które zakończyły formalne procedury, nadal były monitorowane przez pracowników socjalnych i dzielnicowych, aby zapobiegać nawrotom przemocy. Dzięki tym działaniom starano się wprowadzać trwałe zmiany w zachowaniu osób stosujących przemoc i ograniczać ryzyko dalszej eskalacji przemocy domowej.

W latach 2022–2024 na terenie gminy można zauważyć ogólną tendencję spadkową w liczbie popełnianych przestępstw. Zdecydowana większość kategorii wykazuje poprawę, co wskazuje na skuteczność działań prewencyjnych oraz lepszą kontrolę bezpieczeństwa publicznego. Jednym z najbardziej widocznych pozytywnych zjawisk jest znaczne zmniejszenie liczby kradzieży pieniędzy, dokumentów oraz ogólnej kradzieży mienia. Po wzroście w 2023 roku, w roku 2024 odnotowano bardzo wyraźny spadek, co świadczy o wzroście świadomości mieszkańców i wprowadzeniu skuteczniejszych zabezpieczeń. W kategorii kradzieży z włamaniem również zaobserwowano naprzemienną zmianę — wzrost w 2023 roku, a następnie wyraźny spadek w roku 2024. Ostatecznie wyniki za 2024 rok są korzystniejsze niż w 2022, co wskazuje, że działania podjęte po wzroście w 2023 roku przyniosły oczekiwane rezultaty. W przypadku przestępstw związanych ze znęcaniem się fizycznym i psychicznym nad rodziną liczby utrzymują się na bardzo zbliżonym poziomie przez trzy lata. Oznacza to, że chociaż inne przestępstwa spadają, przemoc domowa pozostaje problemem o stałym natężeniu, który wymaga dalszych, systematycznych działań profilaktycznych i wsparcia społecznego. Niewielkie, ale stabilne wartości dotyczą również pobicia, gdzie liczba zdarzeń spadła i pozostaje niska. Jest to jedna z najbardziej stabilnych kategorii i nie stanowi dominującego problemu w analizowanym okresie. Uszkodzenia mienia nie wykazują wyraźnego trendu ani wzrostowego, ani spadkowego — wartości w poszczególnych latach są do siebie zbliżone, co może oznaczać, że jest to przestępstwo o charakterze ciągłym i trudnym do całkowitego wyeliminowania. Najliczniejszą grupą pozostają przestępstwa zakwalifikowane jako „inne”. Choć ich liczba wciąż jest wysoka, obserwujemy stopniowy spadek w każdym kolejnym roku- od 171 zdarzeń w 2022 roku do 160 w roku 2024. To

również świadczy o ogólnej poprawie stanu bezpieczeństwa na terenie gminy. Analiza danych wskazuje, że w latach 2022–2024 poziom bezpieczeństwa w gminie uległ zauważalnej poprawie. Większość kategorii przestępstw wykazuje tendencję spadkową, szczególnie w 2024 roku. Jedynie przemoc domowa oraz uszkodzenia mienia utrzymują się na względnie stałym poziomie, co sugeruje potrzebę dalszych działań profilaktycznych w tych obszarach. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w latach 2022-2024

Rodzaj przestępstwa	2022	2023	2024
Kradzież z włamaniem	10	16	12
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	9	9	8
Pobicie	3	1	1
Uszkodzenia mienia	21	23	20
Kradzież pieniędzy z dokumentami oraz kradzież mienia	33	41	12
Inne	171	169	160

źródło: dane Komisariat Policji w Pawłowicach

Analizując dane dotyczące interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2022–2024, można zauważyć kilka wyraźnych trendów oraz zmian w zachowaniach osób będących pod wpływem alkoholu. W obszarze zdarzeń drogowych widoczny jest stały spadek liczby przypadków prowadzenia pojazdów w stanie nietrzeźwości – z 26 osób w 2022 roku do 21 w roku 2024. Podobny obraz pojawia się w kategorii prowadzenia pojazdów po spożyciu alkoholu, gdzie po niewielkim wzroście w 2023 roku nastąpił bardzo wyraźny spadek w 2024 roku (z 8 do 1 osoby). Sugeruje to rosnącą świadomość kierowców oraz skuteczność działań prewencyjnych, takich jak kontrole drogowe czy kampanie antyalkoholowe. Równocześnie jednak rośnie liczba przypadków zakłócania porządku publicznego – z 241 w 2022 roku do 262 w 2024 roku. Jest to jedna z nielicznych kategorii, w której obserwuje się konsekwentny wzrost. Może to wskazywać, że choć osoby pod wpływem alkoholu rzadziej decydują się na prowadzenie pojazdów, to częściej dopuszczają się zachowań zakłócających porządek w przestrzeni publicznej. Wzrost ten może wynikać zarówno z rzeczywistego nasilenia takich zachowań, jak i z większej liczby zgłoszeń od mieszkańców lub intensyfikacji działań służb. W kategorii podejmowania czynności zawodowych pod wpływem alkoholu zanotowano wyraźny, ale nietypowy

trend. Po wzroście przypadków z 11 w 2022 roku do 17 w 2023 roku, nastąpił gwałtowny spadek do zaledwie 1 przypadku w roku 2024. Tak duża różnica wskazuje na wprowadzenie skutecznych działań prewencyjnych w środowisku pracy, zaostrenie kontroli i zmiany proceduralne, które wpłynęły na sposób dokumentowania takich zdarzeń. Liczba wypadków pod wpływem alkoholu utrzymuje się na niskim, ale stabilnym poziomie, co sugeruje, że choć zdarzenia te nie są częste, to nie udało się ich całkowicie wyeliminować. Podobnie stabilne, lecz malejące są dane dotyczące osób zatrzymanych do wytrzeźwienia. Spadek z 37 osób w 2022 roku do 33 w 2024 roku można interpretować jako oznakę odpowiedzialniejszego zachowania osób spożywających alkohol oraz skutecznych działań profilaktycznych. W kategorii nieletnich pod wpływem alkoholu liczby pozostają niskie i nie wykazują dużych wahań – od 4 do 5 osób rocznie. Oznacza to, że choć problem wciąż istnieje, to utrzymuje się na stałym, relatywnie niewysokim poziomie.

Analiza danych wskazuje, że problem związany z nadużywaniem alkoholu zmienia swoją strukturę. O ile widać poprawę w zakresie bezpieczeństwa drogowego oraz spadek liczby zatrzymań do wytrzeźwienia, o tyle rośnie liczba interwencji dotyczących zakłócania porządku publicznego. Może to sugerować, że działania prewencyjne skupione na ruchu drogowym i kontroli kierowców przynoszą wymierne efekty, jednak jednocześnie alkohol nadal jest czynnikiem prowadzącym do zachowań problemowych w innych obszarach życia społecznego. Stabilne liczby dotyczące nieletnich wskazują, że działania profilaktyczne wśród młodzieży są skuteczne, ale nadal potrzebne.

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu w latach 2022-2024

Kategoria interwencji	2022	2023	2024
Prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości	26	23	21
Prowadzenie pojazdów po spożyciu alkoholu	7	8	1
Zakłócanie porządku publicznego	241	254	262
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	11	17	1
Wypadki pod wpływem alkoholu	2	1	2
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia (ogółem)	37	35	33
Nieletni pod wpływem alkoholu	4	5	4

źródło: dane Komisariat Policji w Pawłowicach

5. ADRESACI PROGRAMU

Zmiany prawne od 22 czerwca 2023 r. w zakresie funkcjonowania systemu przeciwdziałania przemocy domowej wpłynęły m.in. na: funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, Policję, oświatę, ochronę zdrowia oraz organizacje pozarządowe i kuratorów sądowych. Nowelizacja ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej wprowadziła zmiany w organizacji i funkcjonowaniu Zespołów Interdyscyplinarnych, a w miejsce grup roboczych powołane zostały grupy diagnostyczno-pomocowe.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Pawłowice na lata 2026 – 2030 skierowany jest do:

- 1) mieszkańców Gminy Pawłowice, w tym osób zagrożonych przemocą domową,
- 2) osób doznających przemocy domowej,
- 3) osób stosujących przemoc domową,
- 4) świadków przemocy domowej,
- 5) służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

6. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej Gminy Pawłowice na lata 2026 – 2030 jest zapobieganie przemocy domowej oraz zapewnienie skutecznej ochrony i wsparcia dla osób jej doznających poprzez działania profilaktyczne, interwencyjne i edukacyjne, wspierane przez współpracę instytucji lokalnych. Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja przedstawionych poniżej celów szczegółowych. Poniższe cele i kierunki działań są zgodne z Rządowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030.

Cele szczegółowe:

1. Zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej i jej skutków.
2. Wsparcie osób doznających przemocy domowej poprzez dostęp do usług pomocy.
3. Podejmowanie działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej, a także zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób ją stosujących
4. Zapewnienie skuteczności interwencji służb porządkowych w przypadkach przemocy domowej.
5. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc domową.

Cel szczegółowy 1

Zwiększenie świadomości społecznej na temat przemocy domowej i jej skutków.

Zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
Prowadzenie i udział w kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeprowadzonych kampanii 	ZI, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, GKRPA	2026–2030 raz w roku
Inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zainicjowanych działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych 	ZI, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, GKRPA, Policja	2026–2030 w sposób ciągły
Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących przemocy oraz informacji o miejscach pomocy	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba rozdyskrebowanych materiałów edukacyjnych • Liczba informacji o możliwości uzyskania pomocy • Liczba informacji w mediach lokalnych • Liczba informacji na stronie Gminy i OPS 	ZI, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, GKRPA, Policja, służba zdrowia	2026–2030 w sposób ciągły
Edukacja mieszkańców na temat przemocy oraz sposobów reagowania w sytuacjach trudnych	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba przeprowadzonych warsztatów • Liczba osób korzystających z poradnictwa psychologicznego • Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny • Liczba osób/rodzin objętych wsparciem pracownika socjalnego 	ZI, OPS, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, GKRPA, Policja	2026–2030 na bieżąco
Promowanie wzorów pozytywnego rodzicielstwa poprzez warsztaty i konsultacje dla rodziców	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba zorganizowanych spotkań / prelekcji dla rodziców 	ZI, OPS, PWD, organizacje pozarządowe, placówki oświatowe, GKRPA	2026–2030 na bieżąco

Cel szczegółowy 2

Wsparcie osób doświadczających przemocy domowej poprzez dostęp do usług pomocy.

Zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
Działanie Punktu Konsultacyjnego dla osób doświadczających przemocy	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego Liczba osób dotkniętych przemocą objętych pracą socjalną 	OPS	2026–2030 w sposób ciągły
Zapewnienie dostępności do schronienia dla osób doświadczających przemocy	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób, którym zapewniono schronienie 	OPS	2026–2030 według potrzeb
Zapewnienie dostępu do pomocy/ wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży zagrożonych przemocą domową i rówieśniczą	<ul style="list-style-type: none"> Liczba dzieci i młodzieży objętych wsparciem psychologa 	Placówki oświatowe, OPS, Punkt konsultacyjny	2026–2030 na bieżąco
Praca socjalna z rodzinami dotkniętymi problemem przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych pracą socjalną 	OPS	2026–2030 na bieżąco
Objęcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi wsparciem asystenta rodziny	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny 	OPS	2026–2030 na bieżąco

Cel szczegółowy 3

Podjęcie działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom doświadczającym przemocy domowej, a także zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób ją stosujących.

Zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
Aktywna działalność Zespołu Interdyscyplinarnego	<ul style="list-style-type: none"> Liczba posiedzeń Zespołu 	ZI	2026–2030 co 2 miesiące
Utworzenie i funkcjonowanie grup diagnostyczno-pomocowych	<ul style="list-style-type: none"> Liczba utworzonych grup Liczba spotkań grup 	Policja, OPS, ZI	2026–2030 według potrzeb
Realizowanie procedury „Niebieskie Karty” (monitoring i interwencje)	<ul style="list-style-type: none"> Liczba założonych Niebieskich Kart Liczba interwencji Monitoring sytuacji rodzin zagrożonych przemocą 	ZI, Policja, OPS, placówki oświatowe, służba zdrowia, GKRPA	2026–2030 w razie potrzeby
Zapewnienie schronienia osobom doznającym przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób korzystających ze schronienia 	OPS	2026–2030 w razie potrzeby
Izolowanie osób stosujących przemoc poprzez zakazy zbliżania i nakazy opuszczenia lokalu	<ul style="list-style-type: none"> Liczba wydanych zakazów zbliżania Liczba nakazów opuszczenia lokalu 	Policja, Prokurator, Sąd	2026–2030 w razie potrzeby
Kierowanie osób stosujących przemoc do programów wsparcia	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób skierowanych do programu korekcyjno-edukacyjnego 	ZI, grupy diagnostyczno-pomocowe, Policja	2026–2030 według potrzeb

Cel szczegółowy 4

Zapewnienie skuteczności interwencji służb porządkowych w przypadkach przemocy domowej.

Zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
Współpraca z prokuraturą i sądem w sprawach przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba spraw skierowanych do prokuratury Liczba spraw skierowanych do sądu 	OPS, Policja, Prokuratura, Sąd	2026–2030 według potrzeb
Szkolenia dla służb z zakresu wczesnego rozpoznawania przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeszkolonych osób Liczba przeprowadzonych szkoleń 	ZI, grupy diagnostyczno-pomocowe, pracownicy socjalni, asystent rodziny, Policja, placówki oświatowe	2026–2030 na bieżąco
Szkolenia z zakresu udzielania pomocy osobom doświadczającym przemocy oraz stosującym przemoc	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych szkoleń 	ZI, grupy diagnostyczno-pomocowe	2026–2030 na bieżąco
Monitoring przypadków przemocy domowej	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych monitoringów 	OPS, Zespół Interdyscyplinarny	2026–2030 według potrzeb

Cel szczegółowy 5

Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc domową.

Zadanie	Wskaźniki	Realizatorzy	Termin
Edukowanie dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z agresją i przemocą (programy profilaktyczne, cyberprzemoc)	<ul style="list-style-type: none"> Liczba przeprowadzonych warsztatów i programów profilaktycznych Liczba pogadanek/prelekcji 	Placówki oświatowe, OPS, Policja, psycholog, pedagog szkolny	2026–2030 na bieżąco
Organizowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> Liczba zorganizowanych festynów/warsztatów Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w wyjazdach edukacyjnych 	OPS, PWD, placówki oświatowe	2026–2030 na bieżąco

Program ma na celu kompleksowe podejście do przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy, uwzględniając różne grupy społeczne i instytucje. Kluczowym elementem jest koordynacja działań między różnymi służbami i organizacjami pozarządowymi, jak również zapewnienie dostępu do odpowiedniego wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

7. REALIZACJA PROGRAMU

Program realizowany będzie na terenie Gminy Pawłowice w latach 2026-2030. Zaplanowane działania w ramach Programu będą realizowane w formie ciągłej.

8. ZAKŁADANE REZULTATY

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Pawłowice na lata 2026-2030 zakłada:

- zmianę biernych postaw społeczności lokalnej względem zjawiska przemocy domowej,
- podniesienie jakości funkcjonowania rodzin, w tym promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy,
- poszerzanie dostępności i skuteczności pomocy dla osób doznających przemocy,
- wzmocnienie efektywności działań ukierunkowanych na osoby stosujące przemoc domową,
- Wzmocnienie poczucia zaufania i chęci zmiany osób doznających przemocy.

9. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Zadania Programu będą realizowane i wdrażane etapowo zgodnie z potrzebami i możliwościami finansowymi Gminy. Środki pochodzić będą głównie z budżetu Gminy Pawłowice, budżetu państwa oraz środków poza budżetowych uzyskanych z innych źródeł oraz środków własnych podmiotów uczestniczących w realizacji Programu.

10. MONITORING, SPRAWOZDAWCZOŚĆ I EWALUACJA

Monitorowanie Programu będzie prowadził Zespół Interdyscyplinarny wraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Pawłowicach na podstawie zebranych informacji przekazanych przez jednostki uczestniczące w realizacji. Sprawozdania z realizacji Programu, odbywać się będą w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Ośrodek Pomocy Społecznej w Pawłowicach do dnia 31 marca następnego roku przedkłada Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji Programu, pozwalające ocenić stan realizacji celów i wskaźników Programu. Ewaluacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej to proces oceny skuteczności i efektywności działań podejmowanych w ramach Programu. Ma na celu ocenę, czy realizowane środki i strategie osiągną zamierzone cele, poprawiają sytuację osób dotkniętych przemocą oraz w jakim stopniu przyczyniają się do eliminacji przemocy domowej w Gminie Pawłowice.